НҰРА

Еженедельная газета Нуринского района

№ 33 (4694)
СУББОТА,
18 августа
2001 года

Газета издается с 1 мая 1963 года | ГАЗЕТА ВЫХОДИТ НА КАЗАХСКОМ И РУССКОМ ЯЗЫКАХ | ЦЕНА ДОГОВОРНАЯ

СООБЩЕНИЕ

Депутатом районного маслихата по избирательному округу № 4 (Кертинди-Ивановка) избран Сулейменов Нурлан Халелевич. В голосовании приняли участие 1256 человек, что составило 86 процентов от общего числа избирателей. За Н.Х. Сулейменова проголосовало 1166 человек, или 92,8 процента.

Окружная избирательная комиссия.

ОБРАЩЕНИЕ

комиссии по делам семьи и женщин при акиме района к общественности в поддержку благотворительной акции "Кел, балалар оқылық!"

Уважаемые сограждане!

Становится доброй традицией проведение всенародных благотворительных акций. В этих мероприятиях повсеместно активное участие принимают коммерческие структуры, различные предприятия, учреждения, общественные организации и объединения.

Однако нынешняя акция имеет особое значение, поскольку она проходит в Год 10-летия Независимости Республики Казахстан.

В рамках акции "Кел, балалар оқылық!" необходимо сделать все зависящее от нас, чтобы в новом учебному году дети пошли в школу, не чувствуя дискомфорта из-за материальных проблем родителей или своих опекунов. Для того, чтобы увидеть первого сентября довольные и радостные лица детей, идущих в школу, нам предстоит сделать многое.

Мы обращаемся к состоятельным людям с просьбой внести свой конкретный вклад материально подготовить к школе хотя бы одного ребенка. Надеемся, что среди вас найдется немало тех, кто сумеет поддержать школьников из малообеспеченных семей.

Будучи проводниками акции, работники аппарата акима района, районного маслихата, показывая пример остальным, решили подготовить к школе 20 детей (каждый по одному ребенку) из малообеспеченных семей.

Существенный вклад в это благородное дело смогли бы внести руководители учреждений и организаций, промышленники и предприниматели, депутаты маслихатов и многие другие.

Глубоко убеждены, что акция охватит максимально возможное количество нуждающихся в помощи детей.

Желаем добра и счастья в каждом доме, благополучия в каждой семье и успешной работы.

Комиссия по делам семьи и женщин при акиме района.

ҚЫСТАН ҚЫСЫЛМАЙ ШЫҒАТЫН БОЛАДЫ

Балықтықөлдіктер "жасыл орақка" күні бүгінге бұрнағыша мән беріп, оған жан-жақты дайындықпен түседі. Содан да ол ұйымшылдықпен өткеріліп, шөпші-механизаторлар жылма-жыл жоғары көрсеткішке ие болып жүр. Биылғы мерекелі жылғы науқанды да дәстүрлі ұйымшылдықпен қарқынды өткеруде.

- Бізде пішен дайындау технологиясы бұрнағы қалпы, - дейді бізбен әңгімесінде шаруашылық басшысы Бабай Қалиев. - Жылдағыдай шабындыққа 5 шалғы түсті. Яғни доңғалақты трактордан туратын 5 тіркеме. Шалғышылар Жанболат Шоқпаров, Мұхтар Құнанбаев, Аман Мұсабеков, Жасұлан Баймағанбетов және Аменгелді Беспаевтар техника тегіне қанық, білікті кәсіби шеберлер. Науқан бойы бұлар өзара еңбек бәсекесіне түсіп, бірін-бірі өкшелей қуып отырады. Әрине, мұның өзі жалпы пішеншілер қарқынын арттырып, жоғары өнімділікке жетелейді. Бұдан кейінгі міндет Сансызбай Шиндербаев пен Данияр Тайлақов сынды майталмандар мойынында. Бұлар шабылған шөпті тырнауышпен бөкестеп, итергішпен көпенелейді, бір жерден артатын қып үйеді. Ал тиегіш тракторында озат механизатор Дауыс Мырзағұлов істейді. Бір өзі жаз бойы 1000 тоннадан астам өнім тиеп жөнелтсе, маусымдық нормасынан әлдеқайда асып түскендігі байқалады. Сондай-ақ бұл көрсеткіш тасымал көлігіндегі майталмандардың да сінірген еңбегінің айғағы болмақ. Иә, қыстаққа және жеке меншікке пішен жеткізуде "Кировец" тракторын ұршықша иірген Жұматай Ибрагимов пен

ПІШЕН ДАЙЫНДАУ

"Урал" ауыр салмақты автокөлік жүргізушісі Ғалым Бимурзинның көпшіліктің көңілінен шыққаны белгілі. Міне, осылардың ерен еңбегінің арқасында биыл да балықтықөлдіктер қыстан қысылмай шығатын болады.

Бұл күндері "Балықтықөлде" орақ науқаны өріс алып, қыза түскен. Пішеншілердің біразы осына негізгі науқанға

ауысқанымен, "жасыл орақ та" жалғаса түсуде. Содан да бригада жетекшісі, тәжірибелі ұйымдастырушы Уәлихан Сакимбаев қамқорлық аясын екі жаққа бірдей жасауға тырысуда. Әрине, ас атасы наннан артық ештеңе жоқ. Әлбетте, "жасыл орақтың" шаруашылыққа түсірер пайдасы, алар орны өзіндік. Жалпы ұйымшыл, іскер ұжым жыл мәресіне көрнекті табыстармен жетіп, республиканың мерейтойына лайықты еңбек шашуын шашпақшы.

Боташ БЕКМАҒАМБЕТОВ,
Балықтықөл ауылы.

Суреттерде: шаруашылық басшысы **Бабай Қалиев** пен тасымалдағы **Жұматай Ибрагимов** тиелген пішенді қайда жеткізу барысын талқылап тұр; тиегіш тракторының механизаторы **Дауыс Мырзағұлов**, "Урал" автокөлік жүргізушісі **Ғалым Бимурзин** және қосалқы жұмыскерлер пішен тиеліп болған соңғы демалыс сәті кезінде.

БАСТЫ КӨРСЕТКІШ – САПА

Қарой Қараталмен қанаттас ауыл. Қара Нұраның бірі оң, екіншісі - сол қабағына орналасып, өмір - өзен жолы да үндесіп жатыр. Тікелей таяқ тастам жер аракашықтығы. Тәңертеңгілікешкілік таза ауа тыныштығында екі жақтында тылсым тынысы айқын естіліп тұрады. Малды ауылдың кейінгі кездегі өзгерген көркі, жаңарған болмысы осындайда ой тастатпай қоймайды. Соның ішінде Заречное селосына өтетін тас жолдың бойынан бой түзеген екі қабатты көз тартар ғимараттың орны бөлек. Кезінде шаруашылыққа кеңсе боп салынып, кеңсе боп қызмет аткарса, соңғы жылдары бұл жас жеткіншектердің білім бұлағына сусындайтын алтын ұясы, сүйікті мектебі. Ойландыратыны ол, осына қарапайым шағын ауыл мектебінен талапкер дарынды шәкірттер қанат қағып, бұрындары оқу-тәрбие процесі үлгілі атанған белгілі ұжымдармен терезелерінің тең түсіп, саланың басшы-мамандарының назарына ілігуінен болса керек. Сонда өзгеріс өңін кіргізген қандай факторлар болды екен? Көзге түспей көлеңкеде келген мектептің көрініс белгісінің себептер негізін қалаған қозғаушы күш ше? Міне, осы және басқа да сауалдардың бетін ашу үшін Қарой орта мектебіне жуырда арнайы іс сапармен барып қайтқан едім.

Тамыздың алғашқы күнін алға салып, таңертеңгілік ертемен мектеп кеңсесі алдына ат басын тірегенімде, мұнда жұмыс күні басталып те кетіпті. Кеңсе алдында кездескен мектептің шаруашылық меңгерушісі Наурызбай Рамазанов, Сұлтан Бекмағамбетов тағы-тағылары ағымдағы жөндеу жұмысының толық аяқталғанын небір мақтаныш сезіммен жеткізді. Мектеп директоры Зарлық Мақсұтұлы Мақсұтов та өз орнында болып шықты. Осы тұста аудандық оқу бөлімінің меңгерушісі Сәкен Жұмабековтың іссапарға шығар алдында телефон арқылы пікір алмасқанда мына бір қадай айтқан сөздері еріксіз ойыма оралды:

- Зарлық Мақсұтұлы дейсіз бе, тура өз орнындағы адам. Ерекше атап өтер жағы ол, ұйымдастырушылық-басшылық қабылеттері, психологиялық түсінік терендігі және парасаттылық қасиеттері. Одан қалды еңбексүйгіш елгезек жан. Ал басшының іс-қимылы ұжым назарында болады, соған еліктеуге бейім келеді. Менінше Заңаңның бойындағы тұнып тұрған тұнба болмысы кімді де болмасын бей-жай қалдырмайды, әсер етеді, билеп әкетеді.

Иә, бұл аудандық оқу бөлімі басшысының тоқетер түйіні, мектеп директорына берген мінездемесі. Ал, Сәкен Жұмабеков бұл басшылыққа тосыннан келген кездейсоқ адам емес. Ол кезінде Дон орта мектебінде қатардағы мұғалімнен директорлық сатыға дейін көтеріліп, 18 жыл педагогтар ұжымын басқарған.

Директордың аядай жұмыс бөлмесі тым-тырыс. Ал оның өзі болса, қоршаған құжаттар, оқулықтар, дәптерлер әлеміне ден қойған. Акселеу басқан селдір шашын сілкіп тастап, алдындағы болашақ оқу-тәрбие жұмыс жоспары талдауына қайта-қайта үңіледі. Әредік бұрыл тарткан мұртын шиыршықтап, каламмен басын ысқылайды.

ӨМІРДЕРЕК

ЗАРЛЫҚ МАҚСҰТҰЛЫ МАҚСҰТОВ - Қаратал тумасы, 1965 жылы Киевка № 2 орта мектебін бітірген соң, осында лаборант боп еңбек жолын бастаған. 1966-69 жылдары әскери борышын өтеп келіп, түлеп ұшқан мектебіне әскери ұйымдастырушы боп, ұстаздық жолын ашады. Бұдан кейін аупарткомда нұсқаушы, "Шахтер" және "Энтузиастың" кеңшарларында бастауыш партия ұйымының хатшысы боп көп жылдар жемісті қызмет істейді. 1988 жылы негізгі кәсібіне қайтып оралып, 1994 жылдан бері Қарой орта мектебінде директор.

- Ә, ә, жоғарылат, жоғарылат, журналистке төр бос, - деп ойын бұзған Заңаң орнынан лып етіп ширақ тұрды.

- Мына бір талдау әбден титықтатты. Оқушыларға түсетін оқу сағатының салмағы ойымнан шықпай, оны жеңілдету амалдарын іздестіріп отырған жәй бар. Сөйлеңіз, жолай ма, әлде арнайы келіс пе?

- Арнайы Заңа, арнайы. Өткен оқу жылын қысқаша қорытындылап, жаңа оқу жылына қандай дайындықпен келіп отырғандарыңызды әңгімелеп берсеңіз.

- Жақсы. 2000-2001 оқу жылын жақсы аяқтап шықтық деп қысылмай айтуыма болады. Себебі 195 оқушының бірде-бірі нашар оқып, қосымша сынға түскен жоқ. Бәрі де сыныптан-сыныпқа тиісті ретімен көшірілді. Соның ішінде 7 бала орыс бөлімінен орта білім алды. Орайында аша кеткенім жөн болар. Қарой мектебі аралас боп есептеледі. Яғни шәкірттер ана тілімен қоса, орыс тілінде дәріс алады. Сондай-ақ 22 бала негізгі мектепті бітірді деген куәлік алды. Оның ішінде 2-і өте үздік деген бағаға ие болды. Ал 21 бала үздік, 54-і жақсы деңгейде тәмәмдап шықты. Әлгінде айттым, үлгермеушілер таза жоқ. Мектеп бойынша оқу жылын жақсы көрсеткішпен аяқтадық.

- Мені іссапарға шығарда да, мына тұрған жер болсадағы, жолай тағы да ойландырған-толғандырған бір сауал бар. Ол осындай жетістікке жетіп, білім мен тәрбие сапасын арттырып, талапкер шәкірттер санын көбейту негізінде қандай себептер жатыр?

- Айтайын, біріншіден, мұның тікелей мұғалімдерге, олардың қабылет-біліктілігіне, кәсіби шеберлігіне, ісіне беріктігіне бірден-бір байланысты-қатынасты екенін ашық айтуымыз керек. Ал олай болған соң, олардың міндетін толыққанды атқаруының жолдары қарастырылуы тиіс. Және бұл тікелей директордың құзырындағы абзал борыш. Қиын ба, қиын емес пе, бар ма мүмкіншілік, әлде жоқ па - директорлық парызды адал өтеу қажет. Бізде 30 ұстаз тәжірибелі ұстаздар. Осыдан барып ортақ мүдде жолындағы түсіністік үндесіп, ынтымақ - ниетіміз ұштасып жатады. Ал бірлік бар жерде тірлік те болады, жетістік те болады. Екіншіден, оқу-тәрбие жұмысының сапалылығы балалардың үй-ішімен байланысқатынас барысының нәтижелігіне байланысты. Бізде, шүкір, бұл маңызды мәселе талап деңгейінде деп әбден айтуымызға болады?! Тек қана ата-аналар комитетінің белсенді араласуымен жылма-жылғы мектептің ағымдағы жөндеуі мен ойынсауық кештерін көңілді өткізуге қосқан үлесін, ақшалай көмегін атап өтсем де жеткілікті болар. Үшіншіден, қол үзбейтін тұрақты тығыз байланыс шаруашылықпен болуы тиіс. Бұл орайда "Қарой" жауапкершілігі шектеулі серіктестік, оның қазіргі төрағасы Виктор Приб көрсетіп келе жатқан қамқорлық аясы кен. Айталық, тек былтырдан бері ғана ЖШС мектебімізге музыкалық орталық, тұрақты пайдаланатын жасанды шырша (мұның өзі 10 мың теңгеге жуықтайды) тағы тағыларды сатып әперді. Ал жылма-жылғы оқушыларды тамақтандыру мен арнайы мектепке орнатып берген электр станциясы ше?! Тек, осылардың ғана шығынын есептеп көріңіздер. Айтпақшыдай оқушыларға спортзал салыну да қарастырылуда. Боса-моса мектеп ұжымы күзгі жиын-терімде ЖШС мүшелеріне көрсетілген ақылы көмектен тағы тыс қалмайды. Ең ақыр аяғы мына зәулім ғимаратты да қиналмастан шаруашылық бізге босатып берді емес пе?!

ЖАҢА ОҚУ ЖЫЛЫ ҚАРСАҢЫНДА

Заңаң бәйгеге шапқан сәйгүліктей денесі қызған сайын тоқтар емес. Есіме өткен-кеткен орала берді. Бастапқыда ерлі-зайыптылар мектепке жүп жазбай келетін. Марқұм Раушан математик еді. Алты бала туып, бесеуінің тәлім-тәрбиесіне, өмірге деген көзқарастарының қалыптасуына өзі бас-көз боп, белсене араласты. Бүгінде Жанаркүлі тұрмыста, Астанада тұрады. Ануары мен Данияры да осында. Кейінгісі Астанадағы басқару институтын ойдағыдай тәмәмдап шықты. Мұның атының қойылуының да өзіндік ерекшелігі бар. Сол жылы "Шахтер" совхозының астық молшылығы телегей теңіз болып, мемлекетке миллион пұт алтын дән жөнелтілген. Ал Заңаң осында партия ұйымының хатшысы болатын. Міне, осыдан барып Данияр аталуы. Бұдан кейінгі Мадиярдың өзі биыл 11 сыныпты ойдағыдай аяқтап (7 дің бірі) агроуниверситетке оқуға түсті. Әкешеше жолын қуған Айнагүлі бүгінде Қарой мектебінде мұғалім боп істейді. Тек, кенжелері, 9 сыныптағы Әдияры демесе. Анасы Раушан қайтқанда ол 2 сынып оқушысы еді...

- Биыл да мектепті жаңа оқу жылына ойдағыдай жөндеуден өткізіп, дайындап отырмыз, - дейді әңгімесін одан әрі жалғастырған Мақсұтов. - Оқушылар саны сол былтырғы деңгейде, мұғалімдер де 30-ға тарта. Негізінде кадрлармен толық қамтамасыз етілді. Бастауыш сыныпқа ғана бір орынға конкурс өткізбектіз.

- Атап өтетін педагогтар бар шығар?

- Неге болмасын. Мысалы бастауыш сыныптарға сабақ беретін Рита Әмірбекова, Салтанат Есмағамбетова, жоғары сыныптарға дәріс беретін Күміжан Дәрібаева, Гәуһар Әубәкірова, Айнагүл Мақсұтова тағы басқалары өз ісіне берілген, кәсіби шеберліктері шыңдалған тәжірибелі және шәкірт алдында беделді ұстаздар.

- Зарлық Мақсұтұлы, енді мынадай сауалыма ой қорытыңызшы. Кейінгі кезде мектепке, оқу-тәрбие процесіне күрделі өзгеріс енгізіп, болашақта 11 емес, 12 жыл дәріс берілу керек делінеді. Бұл шетелдерге еліктеу ме, әлде мүддеді мақсатқа бағышталған қажет шара ма?

- Сауалыңыз орынды, қазір мұны екінің бірі қойып жүр. Мен бұл жерде өз түсінігім, өз көзқарасымды келтірейін. Мектеп бітірген жас бүгінде біраз уақыт ешкімге қажетсіз бос қалады. Әрине, жоғары оқу орнына түсе алмағандарды айтамын. Не тұрақты жұмыс орны жоқ, не әскер жасына толмаған толқыма жастың мұндай күй кешуі, сөзсіз, оның әрі қарай қалыптасуына дұрыс әсерін тигізбейді. Осы тұрғыдан келіп, менінше, 12 жыл деген ұғым ақылға сиымды, жастар болашағына тиімді деп есептеймін. Әрине, оған қазір қолма-қол көшуге мүмкіншілік шектеулі. Және де психологиялық, материалдық, бұл жерде оқулықтар ғана емес, кадрлар мәселесі де тиянақты шешілуі шарт. Қорыта келгенде педагогикалық негізді мықты, тиімді қалау жолдары жан-жақты, терең қарастырылғаны абзал.

- Сонымен Қарой орта мектебі жетістігінің негізінде не жатыр дедік?

- Мектеп ұжымына жасалынатын шынайы қамқорлық. Соның ішінде мына кең де сәулетті, жылы, талап деңгейінде жабдықталған сыныптар және түсіністік, сыйластық, бірлік, ынтымақтастық.

Иә, мұндай қасиеттер орнаған жерде жетістіктер неге болмасын, жас ұрпақ білім бұлағына неге сусындамасын! Заңаңмен қоштасып, ғимарат алдында аялдадым. Тазалығы өз алдына, қамқоралақандар жылуымен күтілген гүлдер алаңы көз тартып, хош иісімен көңілді марқайтады. Ал одан беріректе "Ер есімі, ел есінде" деген жалынды сөздері бар тақта еріксіз назар аударады...

Боташ БЕКМАҒАМБЕТОВ,
Қарой ауылы.

ОБРАЩЕНИЕ

Уважаемые руководители сельскохозяйственных предприятий, организаций, учреждений, акимы сел Нуринского района!

На состоявшемся 2-го августа 2001 г. Пленуме Совета организации ветеранов войны и труда района люди пожилого возраста и инвалиды выразили большую обеспокоенность по поводу подготовки к надвигающейся зиме. Определенная часть этой категории людей при всем их старании без посторонней помощи обойтись не может. Одной пенсии, которая у многих составляет 4000 тенге, не хватает: требуются деньги на питание, обувь и одежду, на дорогостоящие лекарства, оплату за электроэнергию и газ, на уголь и дрова, которые тоже стоят недешево. В связи с этим многие вынуждены для себя держать огород, небольшое подсобное хозяйство, чтобы не столе были основные продукты питания. Ухаживая за хозяйством, уже никто не считается со своим здоровьем и силами, но вот только цены на все необходимое растут, опережая в темпах увеличение пенсий. Мы видим, что основную часть сельхозпродукции закупают города, люди, у которых есть деньги, и после переработки продают, в том числе и нам, селянам, намного дороже.

Мы душевно и сердечно просим всех руководителей, особенно сельскохозяйственных предприятий, крестьянских хозяйств, реально посмотреть на окружающих вас людей старшего поколения, на инвалидов, которые внесли определенный вклад в развитие района, и постараться изыскать возможности по приемлемым ценам продать им сено, зернофураж, помочь одиноким и беспомощным углем, дровами.

Просим каждое хозяйство выделить по этим же ценам зернофураж для ветеранов войны, тыла, труда, реабилитированным, вдовам, инвалидам пос. Киевка, Тенгизского региона.

Скоро повсеместно будут отмечаться День пожилых и День инвалидов. Особенность этих праздников в том, что они будут проходить в юбилейном году – году 10-летия Независимости Республики Казахстан. Мы просим вас также по хорошей традиции, сложившейся в Нуринском районе, почествовать в эти праздники тех, кому 70 и более лет, инвалидов, чтобы все эти мероприятия смогли способствовать подготовке к зиме, чтобы старшее поколение и инвалиды смогли почувствовать, что они не забыты.

Обращение принято *единогласно на Пленуме* районного Совета организации ветеранов войны и труда.

С СЕССИИ РАЙОННОГО МАСЛИХАТА

Выполнение решения 7 сессии районного маслихата от 9 ноября 2000 г. "О состоянии и мерах по улучшению медицинского обслуживания населения"

В целях повышения эффективности управления системы организации здравоохранения и выполнения Постановления Правительства РК от 26.04.99 г. № 472 "О мерах по улучшению первичной медико-санитарной помощи сельскому населению" создано коммунальное государственное казенное предприятие – Центр первичной медико-санитарной помощи, согласно решению акима Карагандинской области № 26 от 03.03.2000 г.

Реализован принцип подушевого финансирования в системе ПМСП, где произошло возрастание с 23 тенге до 43 тенге. В связи с увеличением доходной части бюджета по области улучшается снабжение медикаментами.

В течение 2001 г. нашему району выделено 2 санитарных машины, одна из которых передана в СУБ Баршино. Сеть ЛПУ района представлена: ЦРБ – 50 коек, СУБ – 25 коек, СВА – 15, ФАП – 19.

Численность обслуживаемого населения по району составляет 38649 чел. Детей до 14 лет – 10230, до 1 года жизни – 812 детей, подростков – 2036.

Медико-демографические показатели состояния здоровья населения района в 2000 г. и за 6 мес. 2001 г.

	2000 г.	за 6 мес. 2001 г.
Общая смертность составила:	8,2	1,8
младенческая смертность на 1000 родившихся	6-26,9	-1-05,2
рождаемость на 1000 человек	12,6	4,9
естественный прирост	4,4	3,0
обеспеченность врачами на 10000 населения	19,7	10,0
число физ. лиц врачей	41	39
обеспеченность средн. мед. работников	41,3	36,4
число средн. мед. физ. лиц.	157	143
обеспеченность койками на 10000 населения	19,7	19,7
уровень заболеваемости всего на 10000 населения	315,1	112,3
заболеваемость туберкулезом на 100000 населения	18-530	27-690
смертность от туберкулеза	2-5,0	2-5,0
заболеваемость злокачественных новообразований	144,7 против 1999 г. 181,0.	

Лечебно-профилактические учреждения района в основном размещены в приспособленных зданиях в 2-3 комнатах с печным отоплением за исключением ЦРБ, СУБ Баршино.

С помощью хозяйства проведены капитальные ремонты в СВА Черниговский, Энтузиаст, ФАП Пржевальский, СВА Индустриальный. В остальных лечебных учреждениях проведен текущий ремонт силами медработников.

На сегодняшний день не обеспечены санитарными автомашинами ФАП Нуринский, Шахтер, Индустриальный, им. Чкалова, Балыктыкульский, Амантауский, Аршалы, Талдысай. Санитарные машины Черниговки, Урожайного, Куйбышева, Пржевальского не работают из-за отсутствия запчастей.

В связи с реорганизацией лечебной сети во многих СВА, ранее работающие физиотерапевтические кабинеты и клинические лаборатории перестали существовать из-за сокращения штатных единиц. В настоящее время принимаются все меры для их восстановления, стали работать клинические лаборатории СВА Куйбышева, Киевский, Черниговка, им. Чкалова, Энтузиаст.

В системе здравоохранения района работают 39 врачей, из них по Тенгизу – 2. Средних медработников – 141, из них по Тенгизу – 20, обеспеченность врачами на 10000 населения – 10,0, средними медработниками – 36,1. Имеются квалифицированные категории среди врачей:

1 кат. – 3, ср. медработников – 51

2 кат. – 1

Прошли специализацию за 2000 г. 6 врачей, 2001 г. – 7, средних медработников в 2000 г. – 43.

Не укомплектованы специалистами: ЦРБ – рентгенолог, врач-лаборант, СУБ Баршино – хирургами и педиатрами, СВА Индустриальный и Киевский – врачами.

Противотуберкулезной службе района предоставлены тубкабинеты на базе ЦПМСП, укомплектованы врачами и средними медработниками. За 6 месяцев текущего года при акимате проведены 2 координационных совета, 2 медсовета по актуальным проблемам туберкулеза. Районным акиматом оказана материальная помощь в сумме 43 тыс. тенге. Разработана и реализуется программа по внедрению раннего бактериоскопического метода диагностики туберкулеза. В районе функционирует 2 баклаборатории (ЦРБ, Баршино).

Выявление больных туберкулезом осуществляется преимущественно флюорографическим методом.

Всего работают 2 стационарных флюорографии, кроме того, 2 года подряд осмотр населения осуществляется с помощью передвижной флюоромашиной облтубдиспансера.

В текущем году стационарную помощь получили 44 туббольных, амбулаторную – 26 больных.

В 2001 г. зарегистрировано 27 туббольных, из них 3 детей. Всего осмотрено населения флюорографическим методом в 2000 г. – 12265 чел., из них обязательный контингент – 2485 (при плане 2895 – 85,8 %), подростки – 2154 (при плане 1975 – 109 %).

За 6 мес. стационарным флюорографом осмотрено – 2277 чел. Из них обязательный контингент при плане – 2303, осмотрено – 807 (35 %), подростков при плане 2200, осмотрено – 308 (14 %).

В июне и июле текущего года двумя бригадами специалистов, в состав которых входили 20 человек, с диагностическими аппаратами (УЗИ, ЭКГ), клинической лабораторией в течение 2 недель обследовано и осмотрено около 3 тысяч населения больных в п. Киевка и села Баршино.

Из показателей детской смертности можно прийти к выводу, что заболевшие дети поздно госпитализируются, лишь на 2-3 сутки с момента заболевания, в крайне тяжелом состоянии, когда спасти их зачастую невозможно. Причины поздней госпитализации заключаются в основном в отсутствии транспорта, несвоевременном обращении к врачу.

Отсутствуют в районе детская молочная кухня, детское питание, молочные смеси. С ноября 2000 года получили и израсходовали сухие детские смеси "Малыш" и "Малютка" на сумму 201800 тенге, кроме того, из областной детской больницы в июне их было получено на сумму 24391 тенге.

Медицинская помощь женскому населению осуществляется 3 акушер-гинекологами, одна с. Баршино и 17 акушерками. В районе имеются 15 акушер-гинекологических коек. Женское население составляет – 12234 человека (31,8 % от общего населения). Если в предыдущие годы отмечалось резкое снижение рождаемости, то в последние годы рождаемость стабилизируется. Так, за 1 полугодие 2001 г. родилось более 190 детей, 2000 г. – 223 новорожденных. Всего взято на учет беременных в 2001 г. – 186, что на 21,8 % больше, чем в 2000 году.

В районе по профилактике венерических заболеваний также проводится определенная работа. В ЦРБ работает кабинет по профилактике СПИДа, где идет забор крови у лиц для обследования на ВИЧ.

Всего в 2000 году обследовано – 550 чел., за 6 мес. 2001 г. – 403 человека. Зарегистрировано ВИЧ-инфицированных 3 случая по району. В 2000 г. зарегистрировано 26 случаев заболеванием сифилиса, за 5 мес.2001 г. зарегистрировано – 19 случаев сифилиса. Для сравнения: за 5 месяцев 2000 г. – 13 случаев, в абсолютных цифрах рост на 6 случаев. Заболеваемость по гонорее за 5 мес. 2001 – 6 случаев, по сравнению за 5 мес. 2000 г. – 4 случая, рост на 2 человека.

Показатель заболеваемости на 100000 населения – 18,1 %.

Наркоманов за 2000 г. и за 5 мес. 2001 г. по району не зарегистрировано. В наркологическом кабинете на учете состоят – 572 человека больных алкоголиков, из них – 104 женщины. На "Д" учете состоят – 372 человека. В 2001 г. на принудительное лечение направлены 7 алкоголиков, из них женщин – 2, анонимное лечение прошли 6 человек.

Б. АБДРАХМАНОВ,
заместитель директора ЦПМСП *по оперативно-*организационной работе и ЧС.

ҰЙЫМШЫЛДЫҚПЕН КІРІСІП КЕТТІ

РЕПОРТАЖ

"Жартас" шаруашылығының бас агрономы Жаңбырбай Жақыповты күн бұрын телефон шалып, ертемен осында іс-сапармен шығатынымды ескерткен болатынмын. Бірақ, күнделікті күйбеңің ойлаған ойынмен сәйкес келе бере ме. Директордың қызмет орнына кешеуілдеп кіргенімде, ол қол сағатын нұсқады. Мұнысы әзілі келіп, ойнағалы отырғандығынан емес. Жаратылысынан тәртіпке, сөз бен істің бірлігіне берік абзал азаматтың қазір уақыты минөтіне дейін есептеулі. Біріншіден, ол тағатсыз тоскан сындарлы сәт-мерекелі жылдың орағына түскелі 3-4 күн боп қалды. Екіншіден, әлгінде ғана Қараталдан телефон шалынып, ауыл шаруашылығы министрінің орынбасары бастаған топты "Индустриальный" шаруашылығы шекарасында қарсы алу тапсырылған-тын.

- Мен өздерінізбен егін-жай араламақ боп тосып отыр едім, енді мынадай тапсырыс алдым, - деді тағы да сағатына үніле Думан Өміркожаұлы Намысов. - Сондықтан сізбен бас инженер болады. Ал танап басынан бас агрономды да кездестіресіздер. Ол жанар-жағармай тасымалындағы арнайы автокөлікте. Орақшылармен бірге жүрген осы жігіттер бәрін әңгімелеп береді...

- Редакцияның "Нивасы" Ақмешіт ауылының күнбатыс шетіндегі көпірмен Нұраны басып өтіп, дала жолының боздақ шаңын бұрқырата жылдамдық ала түсті. Директор айтса айтқандай жолсерігіміз де машина желісінен қалар емес. Шаруашылық барысын тамырынан тартып, баяу-байсалды үнімен бойымызға құйып келеді.

- Бірлік бар жерде, тірлік бар деп дана халқымыз тегін айтпаса керек. Ал оның ұйытқысы бірінші басшы боп, қоршауындағы маман-жетекшілерді мүдделі ортақ мақсатқа бір кісідей жұмылдыра білсе нұр үстіне нұр боларында дау жоқ екен. Мұны біз өз көзімізбен көріп, басымыздан өткеріп жүрген сон ашық айтып отырмын. Әділі керек, әу баста Думан Өміркожаұлына қайсыбіреулер мектеп директоры деген ұғыммен қарады. Өзім болсам көзімді осы темір-терсек ортасында, шаруашылықтың сансалалы өндірісі ішінде ашып, осымен келе жатқан жанмын. Бірақ, Думекеннің алымдылығына, біліктілігіне, ауылшаруашылығына терендігіне таңым бар. Және бұ кісінің асыл әдеті, баршаны сүйсіндіретін қасиеті ол, адамға деген шынайы қамқорлық. Соның ішінде ел болашағы, ертеңіміз жас жеткіншектер мен карияларға ерекше көніл бөледі, олардан колдан келген көмегін аямайды. Осыдан барып қариялар уайымсыз болса, мектеп оқушыларына бүгінгі күн талабына сай білім мен тәрбие алу үшін жан-жақты қамқорлық жасалынуда. Жалпы жана оқу жылына мектеп ұжымы сақадай сай дайындықпен түсіп отыр.

"Нива" өзен бойын қуалай бір қалыппен бір бағытпен зымырап келеді. Алдымызда Лақсалған, Нығыман базы деген жерлер бар. Бүгінде бөлек колхоз боп отырған Алғабас ауылы да солардан алыс емес, тиіп тұр. Тек, айырмашылығы ол Нұраның оң қабағында орналасқан.

- Ал енді тікелей шаруашылыкка, оның тыныс-тіршілігіне келетін болсақ, - дейді әңгімесін одан әрі жалғастырған Жеңіс Байбейілов - иншалла жаман емес. Көктемгі дала жұмыстарын тиісті мерзімінде агротехникалық талаптарға сай өткердік. Соның ішінде әсіресе дән сінірудің сапалылығына зор мән берілді. Шөпшілеріміз де әдеттегідей табыстың тайқазанын тасытып, көздеген нысанадан шықты. Бірақ, "жасыл орақ" әлі де жалғасуда. Тек, ендігіде жеке меншік малына, еңбек адамдары қамқорлығына бағышталған. Әлгінде байқаған боларсыз, шөпшілер өнімді үйді-үйге жеткізіп қана қоймайды, оны иесісінен кем қылмай маялап, орнын тазартып береді. Бұл жерде уақытының басымын дала төсінде өткеріп, мандай терді сылып алып жүрген майталмандардың басы ауырып, уайым баспайды. Өйткені мұндай оң көріністің игі әдетке айналғаны қашан.

Жекен бір сәт үнсіз қалды. Алға ұмтыла жайғасып, оңтайланып алды. "Нива" лып етіп, жолай кездескен көп қыраттың биіктеу шоқысына шыға келді. Енді түсіндім, төменге қарасам әлгіндегі бірыңғай дарқан дала келбеті өзгеріп сала берген. Сары мұрттанып толыса піскен арпа танабында бірін-бірі өкшелей қуған орақ машиналары небір теңіз толқынында шайқалған кемеше қалқиды. Иә, көздің жауын алған осына сурет, осына көрініс дикан қауымы үшін бір ғанибет емес пе!

ОРАҚ-2001

- Мына орақ машиналарын аңыратып келіп қалған, - дейді бас инженер танап шетінде орақ барысын қызықтап тұрғанымызда, - нағыз дала тарландары десе болар лық Маркеш Мұстафин мен Төлеш Абикешов сынды озат комбайншылар. Бұлар был тыр алдына жан салмай дара шығып жүлделі болды, бір-бір түрлі түсті телевизорға ие болды. Биыл да ерен еңбектің алдыңғы легінде келеді. Бізде бас-аяғы 10 комбайн бар. Соның қазір 9-ы жұмыс үстінде. Бүгін соңғысы Төкен Қаусылов та қосылады. Бастау қадамымыз, шүкір, жаман емес. Жігіттер мерекелі жылдың орағына ұйымшылдықпен кірісіп кетті. Әзір ақаусыз-тоқтаусыз жүріп жатыр.

- Мұның да сыры белгілі шығар. Сірә жөндеу барысы, оның сапа деңгейі дұрыс болған болар?

- Солай деп толық айтуға болады. Және орайында аша кетейін, оған негізді комбайншылардың өзі қалап, бас-көз болды. Әрине, жөндеу деген соң кәсіби жөндеуші-мамандардың орны бөлек болары да заңды. Бұл жерде Ермек Мусин, Анатолий Губерт, Амагелді Жекежанов, Бекежан Мусин сынды бесаспан шеберлердің қосқан салмақты үлесін айырықша ат ап өткен жөн. Сондай-ақ дәнекерлеушілер Алик Қазаулов, Айтбай Смаков, Ербол Жакенов, рстеуші Қуат Жаманкузов және мотор жөндеуші Оразбай Сабиевтердің де оракка сақадай сай әзірленуде қосқан үлесі қомақты. Әлбетте, орақ машиналарын, тасымал техникасын, тазалағыш, тиегіш машиналарын, тағы-тағыларын қыска мерзімде дайындық сапына қою қосалқы бөлшектер жетістігіне байланысты. Ал оны жасайтын ат үстінен түспейтін директорымыз, Думан Өміркожаұлы.

- Е-е, міне, Жаңбырбай да келіп қалды, - деген Жеңіс Байбейілов әңгіме жалғасын бас агрономға қалдырғандай сынай танытты.

Арнайы автокөліктен лып етіп, жеңіл түскен Жаңбырбай Жақыпов та небір осыны сезінгендей амандық-саулықтан соң орақ барысын, жағдайдың жай-жапсарын түсіндіре берді.

- Жер көлемі 3 мың гектар. Осының 500-і мына орылып жатқан арпа. Ал қалғаны, яғни 2500 гектары негізгі дақыл-бидай. Оны мына оң қанаттан көріп тұрсыз, бұрыл тартып келіп қалды. Амандық болса арпаны біткен соң тостыртпас деймін.

- Қазіргі дақылдың түсімі қалай?

- Арпа ойымыздағыдан да асып түсті деуге келеді: 15-18 центнерден айналуда. Бидайдың да қайырымы жақсы болар деп күтілуде.

- Ойымыздан асып түсті деу себебі неліктен?

- Кей жерлерді сел қып жіберген жаңбырлар бізде небары екі-ақ өтті. Әділі керек, бастапқыда қатты уайымдадық. Өйткені аптап ыстық өсімдік аталуны қуырып әкетіп бара жатты. Жоқ, алланың көзі бар екен, 10 мамыр күні шөл қандыра бір төгіп өтті. Онан соң тура сусындаған кезде тағы бір жауды. Ал біздегі топырақ құрамы ерекшелігі баршаға белгілі. Осыдан барып ойлаған ойымыздан, болашақ болжамымыздан асып түсті деу себебіміз.

Осы сәт бір топ дала кемесі бітік егін толқынында көз тарта шайқалып, аңыз шетіне келіп қалды. Штурвалға жабысқан капитандар тоқтамасын қол бұлғап білдіріп, тез айналып кетуге тырысуда. Ол түсінікте де, мандай термен өсірілген ырзық дәнді жауын-шашынға түсірмей жиып алу қазір дикан қауымының басты міндеті. Одан қалды еңбек бәсекесін қыздырған ынталандырудың ықпалды шаралары тағы бар.

- Тоқтамаса тоқтамай-ақ қойсын, бірақ мен аты-жөндерін атап, таныстырып өтейін, - деген бас агроном сөзін сабақтады. - Ильясов Алтынбек, Абенов Жұмай, Ибраев Мейрам, Есмағамбетов Төкен, Жүнісов Қайран, Аханов Мұрат, Даукишев Ғұмыржан деген майталмандар бұлар. Қай-қайсысы болмасын күндік нормасын асыра орындап жүр. Ал олардың толассыз қаркынды еңбегі тасымалдағы Сырлыбек Абишевтің тіркемелі ЗИЛ автокөлігіндегі және Арман Абеновтың қос тіркемелі К-700 тракторындағы ілкімділігі мен іскерлігіне байланысты. Әрине, жанар-жағармайды іркіліссіз уақытылы жеткізіп тұрған Қайролла Ильясовтың да сіңіріп жүрген еңбегі зор.

- Науканның аты наукан ғой,- деген бас агроном сәл ойланып-қырап барып сөз сабақтады, - дегенмен ертеңгі күнімізді де ұмытпауымыз керек. Айтайын дегенім жас механизаторларды даярлау барысы жөнінде. Бұрнағыдай арнайы курстар қазір жоктың қасы. Содан бізде оларды дайындау өзіміздің еншімізге тиіп отыр. Мысалы, Жұмай Абенов әлгіндегі Арман деген баласын К-700 тракторына бейімдеп дәріс берсе, Маркеш Мұстафин Марғұланың комбайынды игеруге баулып жүр.

- Болашақ отбасылық ұжым боп шығады ғой сірә?

- Дұрыс айтасыз, сонда сенімді ізбасарлар көбейеді.

- Тосыннан ауа райы кедергі жасамаса орақты неше күнде аяқтамақ болжамдарыңыз бар?

- Ауа райы тосын мінез танытпаса, әр комбайнға маусымдық салмақ 300 гектар деп алғанда, 20-22 күнде толық аяқтап шығамыз.

Бас мамандар әңгімесімен қыраттың басына шығып, жоңкіле ылдыйлаған дала кемелерін, танап төсіндегі қайталанбас көрініс қызықтап біраз тұрып қалдық. Уақыттан санаспай ел ырзығы жолында шаң қапкан шабыт иелеріне қайран қалып, іштей ақ тілегіміз бен жылы лебізімізді жолдадық. Шынында да биыл "Жартас" дикандары мерекелі оракка жанжақты дайындықпен келіп, ұйымшылдықпен кірісіп кеткен екен. Еліміз Тәуелсіздігінің 10 жылдығына арнап табыстың тайқазанын тасытып жүрген абзал азаматтардың ісі мен сөзіне берік екеніне көзіміз жетіп, маркайып қайттық.

Боташ БЕКМАҒАМБЕТОВ,
"Жартас" ЖШС.

ҚҰРМЕТТІ АҒАЙЫНДАР!

Сіздерді Қазақстан Республикасы тәуелсіздігінің 10-жылдығы қарсаңында Қазақстан Республикасының азаматтығын қабыл алуымен құттықтаймын.

Сіздерге мықты денсаулық, бақыт пен жақсылық, көңілдеріңіз жарқын болуын тілеймін.

Д. ҚУСАЙЫНОВ,
аудан әкімі.

Қазақстан Республикасы азаматтығын алған оралмандардың
ТІЗІМІ

1. Азрахмет Оралған	Амантауауылы
2. Хавсемет Хазирбек	Балықтыкөл ауылы
3. Хабишейн Хания	Балықтыкөл ауылы
4. Хизирбек Жайна	Балықтыкөл ауылы
5. Хизирбек Нұрбахыт	Балықтыкөл ауылы
6. Шаймардан Жарданбек	Амантауауылы
7. Сандыбай Бахытбек	Кертінді ауылы
8. Мизимхан Тлейхан	Амантауауылы
9. Құдакелды Зайт	Амантауауылы
10. Жанабимин Рая	Амантауауылы
11. Зайт Әлия	Амантауауылы
12. Зайт Гүлжайна	Амантауауылы
13. Зайт Арнагүл	Амантауауылы
14. Зайт Анарғүл	Амантауауылы
15. Егеубай Жанат	Пржевал ауылы
16. Боғдабай Бүлбүл	Пржевал ауылы
17. Жанат Арман	Пржевал ауылы
18. Жанат Көгершін	Пржевал ауылы
19. Жанат Айгерім	Пржевал ауылы
20. Жанат Батырхан	Пржевал ауылы
21. Чуутан Мирасбек	Пржевал ауылы
22. Хайпын Әсима	Пржевал ауылы
23. Мирасбек Рая	Пржевал ауылы
24. Мирасбек Елдос	Пржевал ауылы
25. Азирахметийн Байболсын	Шахтер ауылы
26. Мади Үміткер	Шахтер ауылы
27. Байболсын Еркегүл	Шахтер ауылы
28. Байболсын Әділбек	Шахтер ауылы
29. Байболсын Болатбек	Шахтер ауылы
30. Байболсын Ақылбек	Шахтер ауылы
31. Байболсын Өмірбек	Шахтер ауылы

ФЕСТИВАЛЬ ХУДОЖЕСТВЕННОЙ САМОДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОРАЛМАНОВ

С целью развития самодеятельного творчества и выявления ярких исполнителей среди оралманов районным отделом культуры был организован и проведен районный фестиваль, посвященный Году 10-летия Независимости Республики Казахстан.

10 лет назад начался процесс возвращения оралманов на историческую родину, и за это время многие из них завоевали авторитет и уважение у нас в районе.

Заместитель акима района А. Есмагамбетова в своей приветственной речи подчеркнула высокую значимость праздника. Секретарь районного маслихата Т. Рахимбеков пожелал всем участникам фестиваля, чтобы еще ярче проявились их таланты.

Номера самодеятельных артистов были красочными и оригинальными. Задушевные песни исполняли супруги Зулпыхар Володя и Ануар Сержан. Среди выступающих было много одаренных и талантливых детей: Орынтай Ботагоз, Кабдай Толкын, Володя Айболат и др.

Гулнар Билгишбайкызы — хореограф районного Дома культуры подарила зрителям красивые постановки народных танцев, которые исполнили девочки в национальных костюмах.

От имени всех оралманов выступил Халидолла Халила, бывший режиссер народного драматического театра, которому был вручен чапан.

Шамей Билгишбайкызы — журналистке районной газеты "Нура" за внесенный вклад в развитие Нуринского района в год 10-летия Независимости Республики Казахстан была вручена Почетная грамота и подарен камзол.

Члены жюри подвели итоги и назвали победителей. Первое место присудили Даважан Серик из с. Байтуган, второе место — братьям Жайнар Мурату

КУЛЬТУРА

и Марату из с. Пржевальского и Шамелхан Калкаману, третье место разделили Зулпыхар Володя с супругой Сержан из п. Киевка и Сабихан Шайзада из с. Карой. Всем детям также были вручены призы. Победители продолжат свои выступления уже на областном фестивале оралманов.

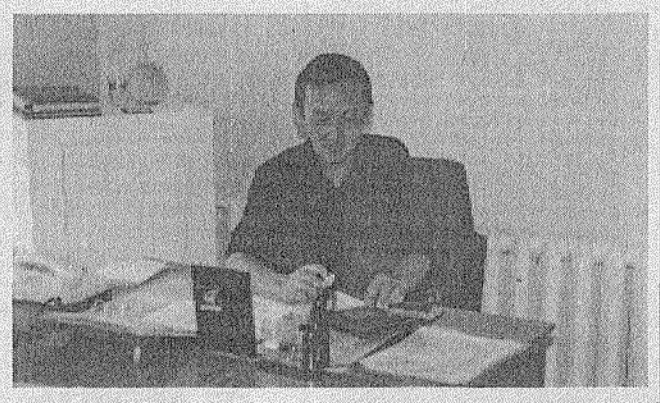

Работники районной библиотеки подготовили к мероприятию выставку "На родине предков".

Пользовалась успехом и выставка предметов народного прикладного творчества оралманов, где собраны белбеу, шакша, камча, желбау, тымак, которые предоставили Астеми Толеген из с. Байтуган, Жайнар Мурат и Марат из с. Пржевальского и Гулнар Билгишбайкызы из п. Киевка, т.к. прикладное творчество — живое лицо, своеобразная визитная карточка его созидателей. В предметах выставки отражены характер и образ жизни, мысли и чувства, реальная повседневность наших мастеров. Сейчас эта интересная выставка открыта в историко-краеведческом музее районной библиотеки. Приглашаем всех желающих посетить нашу выставку, ведь прикладное творчество, однажды, пусть даже тысячелетия назад, возникнув, остается жить и будет жить пока существует на земле сам народ.

С. НУРТАЗИНА,
методист районной библиотеки.

На снимках: журналистка районной газеты "Нұра" Ш. Билгишбайкызы берет интервью; Орынтай Кантарбай — экономист и главный бухгалтер ОАО "Урожайный" за работой.

ЖАҢА ОҚУ ЖЫЛЫ ҚАРСАҢЫНДА

Жан-жақты дайындықпен кіріскелі отырмыз

ӨМІРДЕРЕК
ҚЫДЫРҒАНБЕКОВ ЕСЕТ ЕРГЕНҰЛЫ. Изенді ауылының тумасы. Нұра орта мектебін бітірген соң, 1978 жылы Сарань педагогикалық учи-лищесін тәмәмдаған. 1988-94 жылдары универси-тетті сырттай оқып бітіріп, еңбек жолын өзі түлеп ұшқан алтын ұясында бастаған. Ал 1996 жылдан бері Нұра орта мектебінің директоры.

Үйленген. Жұбайы Сандуғаш та педагог - бастауыш сынып шәкірттеріне дәріс береді. Ерлі-зайпты ұстаз екі бала тәрбиелеп отыр. Мұрат 9-шы, ал Әсем 7-ші сыныпқа барады.

Кешкілік Изенді ауылы. Осының алдында ғана сөткелеп жауған нөсер жанбырдан соң, таза ауасы жұпар атып, танау қытықтатады. Ой-шұңқырға жиналған жаңбыр суын езбалдақтай шашып, балаша қуанысқан үй құстары қиқуласа үндесуде. Әлбетте, тек бұлар ғана емес, дала жұмысы тоқтап, бой жазған шөпші механизаторлар да көшеде жиі кездеседі. Боса-моса кешкілік салқын ауаға желпінген ақсақалдар карта ойынын қыздыра түскен. Біз жолсерігім екеуміз, соңғы көшеге шыға тұра саябаққа келіп тіреледік. Еріксіз аялдадым, шағын қақпадан әрірек Ұлы Отан соғысы ардагеріне арналған ескерткіш бой түзеді. Мұнымды түсіне қалған Ерген Қоржымбайұлы:

- Жүре берсек қайтеді, кейін асықпай аралайық. Ауылдың үлкені де, кішісі де тағзым етіп, бас иетін қасиетті жер. Ұқыптап, тазартып - күтуіне мектеп оқушылары қызу ат салысады. Оларға елін - жерін сүйіп, өткенге үңіліп, тарихқа бой ұру осындайда жақсы қонады, қабыл болады, - деп қол созым жердегі мектеп ғимаратын мезгеді.

Жаңбыр өз алдына, тынымсыз еңбек көркі осында басылуда. Сәулеткерлердің соңғы жетістігінің куәгері іспеттес көркімен көз тартар ғимарат осыдан екі жыл бұрын қыс қанарына шыдамай істен шыққан болатын. Ол кезде шаруашылық экономикасы да діңкелеп, мектеп таза ескерусіз қалған еді. Енді, міне, биыл көктем туа қолға алынып, күрделі жөндеу жұмысы толыққанды жүргізіліп, аяқталып та қалды.

Негізгі құрылыс алаңы, басқару штабы мектептің тысында болып шықты. Директорды да тап осы жерден кездестірдік. Тумасынан биязы, елгезек азамат небір құрылыс басшысы - прорабқа ұқсайды. Бұл жерде оның жұмыс киімін емес, нағыз құрылысшыға тән іс-қимылын келтіріп отырмын.

- Мынау үйіліп жатқандар жарамсыз темір - терсектер ғой, - дейді әңгімесін құрылыс алаңы мен өз ісімен болған мамандардан бастаған Есет Ергенұлы. - Шаруашылық басшысы Қанат Отарбаев тиегіш және тасымалдайтын техникаларын жібертем деген. Оның сөзі мен ісі ұштасып жатады - екі айтпайды. Орайы келгенде несін жасырайын, мектептің мектеп болып биыл қайта есігін ашуы, тікелей Отарбаевтың аркасы. Ертең де қалаға ауыр салмақты автокөлік беріп, соңғы бір қатынауыма үлкен көмек көрсетіп отыр. Бүгінді таңда күрделі құрылыс жұмыстары толығынан аяқталды. Амандық болса, тамыз конференциясынан біршама бұрын мектебіміз жаңа оқу жылына сақадай сай дайын боларына ешбір күмән жоқ. Ал енді белді бейнетті мойнымен көтеріп, асыға күткен айтулы күнді жақындатқан мына бас көтермей дәнекер отын шашқан абзал азаматтар: Виталий Бардаков, Юрий Семенов және Гемоди Шамсутдинов. Осылардың ішінде тек жасы үлкендігінен емес, нағыз кәсіби шеберлігі мен еңбексүйгіштігі, тиянақтылығы, адамгершілігі жағынан соңғысын ерекше атап өткім келеді. Өзіңіз сөйлесіп көрінізші, қазақшаны қайсыбір қандастарымыздан көп таза сөйлейді. Аты-жөні Гемоди Низамович.

- Ә, ә, біреу мені шақыра ма, - деген Гемокеннің өзі де бетіндегі арнайы қалканды сырып қойып, бізге бұрылды.

Шынында да қазақша амандық - саулықты сұрап шүйіркелесе кетті. Тіптен мүдірмейді-ау, таным қалды. Әділінде ана тілін шұбарландырып, өзін-өзі қор қылған мәңгүрттен көш алда екен.

- Біз құрама топ боп есептеміз, - дейді Гемоди Низамович. - Жігіттер осындай құрылысқа бағышталған кәсіби мамандар. Сонда да мына Есекеңе уайымдайтын ештеңе жоқ. Бәрі де сапалы, ойдағыдай істелінді.

- Мектеп ғимаратына күрделі жөндеу жұмысы толық жүргізіліпті. Сонда сіздер оның бірнеше қабатын айналып шықтыныздар. Кабинет кабинетте болдыныздар. Қай участкеде, қай тұста қиындық көрдініздер?

- Әділіне келсек, бейнетсіз, мандай терсіз іс атқарыла ма. Әрине, ең ауыр участке ол, мына көріп тұрған қазандық болды. Оны дәнекерлеп барша жылыту жүйесіне дұрыс есеппен, қалт қате жібермей қосу өте жоғары шеберлікті және ұқыптылықты талап етті. Алла деп айтайын, кабинеттер, жалпы ғимарат іші жылы болады. Қазір жоғары көтеріліп, аралап көрсіздер өздеріңіз де. Бұл жерде мен ризашылығымды мектеп директорына, мына Есекене айтқым келеді. Жастығына қарамастан өте тиянақты, іскер азамат. Күн демеді, түн демеді бізбен қоянқолтық бірге жүрді, не қажет бәрін жасауға тырысты. Мұндай басшымен жұмыс істеудің өзі бір ғанибет дер едім.

- Сонда сіз қай жердікісіз?

- Мына тұрған Сиықтан, Ивановка, - деп сәлден соң мырс етіп күліп жіберді.

Мектеп ғимаратының астыүстіне бірнеше көтеріліп, бірнеше түстік. Осының бәрінде Есет Ергенұлының аузы бір дамыл таппады. Қызығы педагогтар ұжымын, шәкірттерін көп айтып, соларды паш еткісі келеді. Есен Әшірбеков, Меруерт Жалмағанбетова, Жаныбек Берлібеков сынды ұстаздарды, тағы-тағыларын мектеп кітапханасының меңгеру-шісі Қанағат Дайыровны сипаттап берді. Негізінде мектеп білікті ұстаздарға, тәлімгер ардагерлерге кенде емес көрінеді. Тағы бір ерекшелік ол, дәріс берген сүйікті мұғаліміне елтіп, оның ізін қуған, оқу орнын бітіріп келіп, шәкірт тәрбиелеп жүргендер де бар. Жалпы алғанда мұнда кадрлар мәселесі дұрыс бағытта, бүгінгі күн талабына қарай шешімін табуда. Соның бір айғағындай, мына келіп қалған тамыз конференциясына да қатынасатын педагогтар алдын-ала келісіммен шешіліп қойған.

Иә, Нұра орта мектебінің ұжымы биыл екі жылды ағаға салып, бұрнағы ғимаратына, сүйікті білім ордасына қайта оралады. Қазақи түсінікте мұның өзі жақсы ұғым, жақсы белгі. Әлбетте, алғашқы қоңыраудың қәусар бұлақтай сыңғырлаған таза үні тек мұны ғана анғартпаса керек. Ол биылғы жыл ерекшелігімен де үндесіп, ұштасып белгі қалдырмақ. Жаңа ғасыр, жаңа мыңжылдық үлкен жолға шығып, шеру тартты. Бұл оқиғаның куәсі болу жарық дүниеге келген әр жұмыр басты пенденің пешенесіне жазыла бермейді. Сондықтан осы сапқа тұрған сіздерге, шәкірттерінізге жаңадан жаңғырып есігін ашқан білім ордасында сәттілік тілейімін.

Боташ БЕКМАҒАМБЕТОВ,
Изенді ауылы.

ПОЗДРАВЛЯЕМ!

НАЗАРКИНА Петра Павловича, директора Государственного архива Нуринского района, с 60-летием со дня рождения!

Уважаемый Петр Павлович! Поздравляем Вас с юбилеем, благодарим за долголетний труд на благо района, желаем Вам доброго здоровья, семейного благополучия, оптимизма и праздничного настроения!

Районный акимат,
районный маслихат.

Коллектив редакции газеты "Нұра" сердечно поздравляет **НАЗАРКИНА Петра Павловича,** директора Государственного архива Нуринского района, с 60-летним юбилеем!

Пусть Ваших сил не убывает,
Пусть радость светится в глазах,
Пусть счастье Вас не покидает
Ни в личной жизни, ни в делах!

Желаем Вам, уважаемый Петр Павлович, крепкого здоровья, долгих лет жизни, успехов, всех земных благ.

Снова осень, за окнами август...

МОЙ ЮБИЛЕЙ

Вот и я дожил до своих 60 лет. Как, плохо или хорошо, но достиг этого злополучного рубежа, когда поневоле оглядываешься с высоты своего 60-летия на детство, отрочество, юность, зрелую жизнь и все поэтапно вспоминаешь, анализируешь. Наверное, правильно сравнивают жизнь человека с костром: вначале робкий, неуверенный огонек, затем нарастающее пламя, жар. А затем после определенного времени наступает мерцание углей и, наконец, пепел. Грустно, но зато неоспоримое сходство с нашей реальной действительностью.

Жизнь каждого человека – это загадка, которая складывается у каждого по-разному. Все зависит от времени, когда родился, благополучия и обстоятельств. Вот мне и моим сверстникам досталась участь родиться в такое время, когда над страной полыхала война, жестокая и суровая. Родился я 20 августа 1941 года в селе Шелалейка Белинского района Пензенской области. Замечу, что, по рассказам моей матери, мое рождение было на 39 день войны, когда отец уже был около месяца на фронте. Места моей родины очень красивые, благодатная почва, на которой все растет, а урожаи зерна бывают по 20-25 центнеров с гектара. Но бывали и засушливые годы. А еще в 7 километрах от села стоит город Белинский (районный центр), в прошлом Чамбар, а в 12 километрах село Лермонтово, в прошлом Тарханы. Это места детских и юношеских лет критика В.Г. Белинского, писателя и поэта М.Ю. Лермонтова. А еще наши места связаны с проживанием и появлением на свет маршала М.Н. Тухачевского и А.Н. Егорова, писателей А.Н. Радищева, Замойского, знаменитого врача-хирурга Бурденко и многих других людей.

Пензенская область во время Великой Отечественной войны была почти прифронтовой областью, в это значит, все резервы, что были в селах, колхозах, шли в действующую армию.

В 1943 году, когда мне было 2 года, вернулся с фронта отец, на костылях, после ранений и контузии. Дома его ждали моя мать и мы – пятеро детей. После войны родились еще трое. Всего у родителей было двенадцать детей , выжили только восемь. До войны мой отец работал бригадиром полеводческой бригады, а после возвращения из госпиталя долгое время лечился, а затем работал продавцом в селе.

Помню и голодный 1947 год, когда не было хлеба, все питались лепешками из желудей и лебеды. Сколько себя помню в детстве, столько знаю о том, что нам всегда хотелось кушать. И мы не мечтали о деликатесах, мы думали о хлебе, который наша мать делила нам по норме.

Тяжелым было наше детство, мы рано приучались к труду, порой тяжелому и непосильному. Хорошо помню, что никто, ни мы, тем более наши родители, не роптали на жизнь, потому что все понимали, как трудно было всем, верили, что будет лучше. Жили за счет своего огорода. А огороды у нас были по 30-50 соток, сеяли и сажали все: от картошки до кормов для скота. Заготавливали корм для личного скота: рвали траву в кукурузных и подсолнечных полях, косили в оврагах и в лесу. Если кто и держал поросенка, то кормил его крапивой, мелкой картошкой, свеклой, но зерно и по сей день никто и никогда не дает. Хлеб для всех нас – дело святое, недостаток которого каждый испытал на собственном желудке.

Вот так и росли. Трудились в колхозе. Мы, ребятишки, начиная с 12-13 лет, работали на лошадях, возили семена к сеялкам, убирали сено, отвозили зерно от комбайнов. Учиться нас никто не заставлял, школа в селе была с 1 по 4 класс, а с 5 по 10 класс в городе Белинском. Питание было плохое, настроение на учебу тоже. Вот и бросали школу с 8-9 класса и шли в училище механизации на государственное обеспечение, по окончанию которого работали штурвальными и прицепщиками. Нам всем хотелось стать скорее взрослыми, но нужда, недоедание, чрезмерный труд наваливались на наши неокрепшие плечи с такой тяжестью, что некоторые из нас не выдерживали, многим так и не удалось вырасти.

Работая на лошади, вставали в 5-6 часов утра и с уздечкой шли искать в табуне свою лошадь. Мучительным был процесс запрягания: надеть хомут, стянуть супонь – все это многих из нас доводило до слез. Мы работали, учились курить, ругаться, как заправские мужики, и все остальное, короче, росли со своим временем, выживали, как могли.

Так проходило наше детство, отрочество, юность. В 15 лет я работал штурвальным на комбайнах "Сталинец-6", затем "РСМ-8", "СКА-4". Перед армией работал заведующим молочно-товарной фермой, а затем служба в рядах Советской Армии. На третьем году службы поступил в Оренбургский сельхозинститут на мехфак, но через два семестра пришлось оставить учебу, так как я не мог сам себя обеспечить, а родители получали пенсии в то время от 8 до 29 рублей. Затем работа в Шахтерской школе-интернате, партийная, комсомольская, советская, хозяйственная школа дали мне хорошую закалку.

Окончил вуз, но скажу откровенно, что знаний, полученных в вузе, никогда не хватает, нужно постоянное самообразование, нужна система самоподготовки по различным направлениям. 8 лет отдано журналистике. Мое увлечение на сегодня – это история и политика. Люблю историю Всемирную, СССР, историю Рюриковичей и Романовых, Монгольской империи и историю Нуринского района.

Многое хочется успеть сделать, о многом рассказать, особенно о тех замечательных людях, которые жили до нас и которые сегодня нас окружают. Я и мои сверстники не раз встречались с предательством, нас убивали предательством друзья и любимые, молчанием товарищи, хотя могли оживить только одним сказанным ими словом. Но реанимировали нас обстоятельства, обязывающие жить. Люди, которые проходили через это, говорили: будем жить дальше. И я жил. И другие жили.

Я благодарен жизни за то, что мне в моей молодости довелось лично знать и работать с Назарбаевым Нурсултаном Абишевичем – бывшим I секретарем Темиртауского горкома комсомола. Я благодарен судьбе за то, что работал с такими людьми, как Н.Е. Задорожный, Ж.А. Аубакиров, М.И. Имашев, И.Д. Рогачев, П.Т. Шевченко, М.М. Шевченко, В.Ф. Вольф, А.Ф. Христенко, В.Г. Ануфриев, А.Ф. Романов, А.И. Калашников, Б.А. Баекенов, В.М. Шабалин. Давно нет в живых моих родителей, нет и среднего брата, состарились мои старшие сестры, стали бабушками младшие сестренки. Выросли племянники и племянницы, разлетелись по разным городам СНГ и дальнего зарубежья. Вырос и прочно стоит на ногах мой сын.

Вот так и вместилась в эти строки вся моя автобиография – 60 лет моей жизни, 44 года из них – трудовые. Конечно, с юбилеем поздравят меня родные и близкие, знакомые, товарищи и друзья. Поздравят жена и сын. Наверное, поздравляю себя, как сына Великой Отечественной войны, я сам, за то, что за эти годы я, деревенский мальчишка, смог заставить себя учиться знаниям, учиться жизни, пройти свой путь, несмотря на трудности и лишения, достойно!

П. НАЗАРКИН.